

Píše Jiří Flaišman

(E*forum, 07. 08. 2013)

Můžeme si být jisti, že kdyby před nějakými čtyřiceti padesáti lety, v době rozkvětu textologie jako svébytné vědní disciplíny a postupné systematizace ediční práce při vydávání textů starší i novočeské literatury, někdo prohlásil, že ještě v roce 2013 budou elementární zásady ediční praxe ignorovány, asi by byl tehdy vykázán mimo rámec seriózní odborné diskuse. Měl by ovšem krutou pravdu, jak se bohužel můžeme přesvědčit nad prvním svazkem **Spisů Závěše Kalandry**, které letos počalo za patronace redakční rady, jejímž předsedou je Michal Jareš (dalšími členy pak Petr Blažek, Ladislav Cabada, Martin Kindl, Jiří Padevět, Jana Papežová a Michaela Procházková), vydávat – a zde vzrůstá náš podiv – nakladatelství **Academia**.

První svazek z osmi proponovaných (jejich obsah je – zjevně ad hoc sestavený – na zadní straně desek) přináší nové vydání Kalandrovy školní práce z dvacátých let **Parmenidova filosofie**. Ta se čtenářům dostala v knižní podobě do rukou již v roce 1996 díky nakladatelství Herrmann a synové. Právě toto vydání – nelze to říci výstižněji jinak – obšlehl editor Ladislav Cabada pro pilotní svazek Kalandrových Spisů. Důkazy pro to podal a na hlavní nedostatky i na řadu dalších přehmatů upozornil již ve své kritice prvního svazku Spisů Čestmír Pelikán (A2 č. 14/2013), k jehož textu zde můžeme odkázat. Více než zarážející je fakt, že v nakladatelství, jehož ediční program je budován zejména na vydávání odborné literatury, vychází edice, které chybí základní ediční aparát. Čtenář prvního svazku Spisů dostane jediné ediční informace až v tiráži knihy! Dozví se, že jde o druhé, revidované vydání (proč je to vydání druhé a jak je vlastně revidované už nikoli) a že „originály archiválií jsou uloženy v Památníku národního písemnictví – literární archiv“ (což je vskutku pravda – v Literárním archivu je značné množství originálů...). Paradoxní je, že vydání ve Spisech, jež by mělo vždy co do ediční péče jít nad běžný vydavatelský standard, hluboko zaostává za vydáním z roku 1996, které v krátké, ale výstižné poznámce dalo přehled dochovaných strojopisů: jeden v Nezvalově pozůstalosti v LA PNP, druhý v Archivu Jana Patočky (k Patočkovi se strojopis dostal od Jiřího Brabce, který jej získal od Arnošta Ungára). Předchozí vydání také shrnulo, jaký text byl pro edici výchozí, a uvedlo alespoň základní informace o jazykové úpravě. O něčem takovém si však může čtenář nového vydání nechat jen zdát.

Snad by se dalo očekávat, že nové, „akademické“ vydání přinese i odpovídající komentář k vlastnímu Kalandrovu textu a že podá vyčerpávající sumu o stavu poznání předsokratovské filosofie od doby napsání práce po dnes. Tuto oblast v žádném případě nepokryla předmluva Ladislava Cabady, v níž se navíc soustředil spíše k profilu Závěše Kalandry, o němž však pojednal dosti neinvenčně, když soustředil

víceméně jen věci stále opakované. Úžasná je pak skutečnost, že svůj ediční šlendrián editor a komentátor Cabada umocňuje v textu své předmluvy mentorskými postesky nad úrovní dnešních vysokoškolských studentů („Dle mé osobní zkušenosti s vedením doktorských studentů a jejich disertačních prací bych zdůraznil zejména [Kalandrovu] schopnost zvolit ucelené téma výzkumu, provést velmi důkladnou operacioanalizaci pojmů a heuristickou analýzu...“, s. 14), respektive kladením řečnické otázky po znalostní výbavě současného intelektuála („Bylo by jistě na místě se ptát, proč se tento standard nestal předmětem alespoň dílčí debaty o všeobecné vzdělanosti v České republice po roce 1989?“, s. 15). V kontextu jím odvedené práce pak tato jeho pozice působí jen jako karikatura.

Vzhledem k absenci odborného aparátu a nedostatečné kritice textu je zjevné, že Parmenidova filosofie bude muset být vydána jednoho dne znovu – tentokrát skutečnými odborníky z oblasti historie filosofie a zkušenými editory. Zbývá otázka, proč se nakladatelství Academia do takového zbrklého podniku vůbec pouštělo? Na první pohled by se mohlo zdát, že na samém počátku tohoto projektu byly dobré úmysly shromáždit a zpřístupnit Kalandrovo dílo, jeho realizace však ukazuje spíše na uzurpátorské pohnutky, snahu blokovat pro sebe (bohužel navíc prostřednictvím diletantských praktik) autora, který patří v případě Kalandrově mezi exkluzivní, a dokonce lze říci, že alespoň částí svého díla (co do prodejnosti – zde myslíme České pohanství) i mezi autory lukrativní. Jisto je, že pro Kalandru by bylo lepší, kdyby první svazek Spisů z Academie zůstal provždy výstražným torzem a kdyby nakladatelství na další „služby autorovi“ raději rezignovalo a projekt ukončilo.